

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Ivana Kormancová Kopásková, PhD.

Geocaching a webquest na hodinách SJL v strednej škole

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Žilina
2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Ivana Kormancová Kopásková, PhD.

Kontakt na autora: Súkromná obchodná akadémia, Jarná 13, 010 01 Žilina,
kopaskova@azet.sk

Názov OPS/OSO: Geocaching a webquest na hodinách SJL v strednej škole

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XIV. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Eleonóra Boocová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

geocaching, webquest, digitálne technológie, vlastné mená, realizmus

Anotácia

V osvedčenej pedagogickej skúsenosti edukačnej praxe sú analyzované didaktické inovácie zavádzané do vzdelávania. Kompozíciu práce tvorí časť teoretická, v rámci ktorej ponúkame charakteristiku pedagogickej situácie a vymedzenie didaktického problému a časť praktická, v rámci ktorej je prostredníctvom metodického materiálu pre učiteľov predstavené aplikovanie didaktických technológií vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry s pilotným overením navrhnutých priprav. Cieľom zavádzania didaktických technológií do vyučovania je motivovať žiakov, zvýšiť ich záujem o slovenský jazyk a literatúru a teda dosahovať úspech pri napĺňaní cieľov stanovených v Školskom vzdelávacom programe.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Názov akreditovaného vzdelávacieho programu KV	Číslo akreditovaného vzdelávacieho programu KV
Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní	52/2010 – KV
Niektoré interaktívne metódy efektívneho učenia	750/2012 – KV
Aplikácia moderných vyučovacích metód vo vyučovaní predmetu slovenský jazyk a literatúra	1257/2013 - KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ.....	7
1.1 Charakteristika pedagogickej situácie.....	7
2 METODICKÝ MATERIÁL.....	9
2.1 Geocaching a elektronické lexikografické príručky v nepopulárnom učive z morfológie.....	9
2.2 Webquest a jeho realizácia na hodine literatúry.....	12
3 PILOTNÉ OVERENIE PRÍPRAV VYUČOVACÍCH HODÍN.....	17
3.1 Analýza prípravy vyučovacej jednotky na tému <i>Vlastné mená</i>	17
3.2 Analýza prípravy vyučovacej jednotky na tému <i>Realizmus</i>	19
ZÁVER	21
ZOZNAM PRÍLOH	23

ÚVOD

Cieľom vyučovania slovenského jazyka a literatúry je naučiť žiakov slovom a rovnako i písmom kultúrne a kultivovane sa vyjadrovať. Z uvedeného nutne vyplýva potreba komunikatívneho charakteru učebníc literatúry, ale taktiež učebníc slovenského jazyka. To znamená, že učebné informácie je treba zoskupovať do takých okruhov, ktoré zodpovedajú základným situáciám rečovej komunikácie a zároveň zvyšujú myšlienkovú a vyjadrovaciu jazykovú náročnosť.

Na zadefinovanie dnešnej školy, modernej školy 21. storočia, si pomôžeme slovami postavy S. H. Vajanského z diela *Letiace tiene*: „Časy sa zmenili a my podrobiť sa musíme prúdu.“ [7].

Porovnávaním dnešnej školy so školou fungujúcou v 20. storočí zaznamenávame markantný posun, napr. používanie notebookov namiesto zošitov, možnosť kdekoľvek a kedykoľvek sa pripojiť na internet, využívanie elektronických zdrojov namiesto tradičných učebníc a tlačených literárnych textov. V opozícii ku klasickým zeleným tabuliam stoja interaktívne tabule, voči jednoduchým nákrasom kriedou konkrétne modely zobrazené z rôznych uhlov v powerpointových prezentáciách. A to je len skromný náčrt toho, čo sa ponúka v dnešnej škole.

Digitálne technológie prácu učiteľa a prácu žiaka na jednej strane veľmi zjednodušujú, na strane druhej robia nesmierne náročnou. Ak však chce byť škola v 21. storočí pre žiaka atraktívna, musí kráčať s dobou a priblížiť sa jeho potrebám. Uvedené predpokladá pracovať s tým, čo je pre žiaka samozrejmosťou.

Máloktorý fenomén sprevádza človeka počas celého jeho života tak, ako vlastné meno. Už pri narodení sa stáva našou súčasťou, aby nás mohlo identifikovať. Veľkosť society, charakter života, individuálne rozdiely, spoločenské potreby bežnej komunikácie poskytujú dostatok podnetov, aby boli osoby, zvieratá, veci identifikované, diferencované a lokalizované osobitným menom. Propriá stále vzbudzujú záujem verejnosti, a preto patria medzi otázky, ktorým venuje pozornosť nielen jazykoveda, ale aj filozofia, semiotika, sociológia či psychológia.

Primárnym prvkom na hodinách literatúry je práca s textom, resp. s knihou. A práve spomínaná kniha sa stáva dôvodom čoraz väčšieho nezáujmu žiakov o daný predmet. V tejto súvislosti sa ako nevyhnutná javí potreba hľadať iné spôsoby, ako žiakom hodiny spríjemniť, oživiť, aby sa im zdali zaujímavé a krátke. Podľa Štátneho vzdelávacieho programu obsahové zameranie predmetu literárna výchova smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, ktoré presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu. Cieľom predmetu literatúra by teda nemalo byť len poskytovanie informácií o autoroch a ich dielach, ale predovšetkým dosiahnuť, aby sa žiaci snažili literárne dielo pochopiť, aby kriticky hodnotili to, čo čítajú, aby si rozvíjali vlastnú fantáziu a tvorivosť, aby si obohacovali svoj vnútorný svet a v neposlednom rade, aby si prostredníctvom estetického zážitku z prečítaného zostavovali správny hodnotový rebríček, formovali svoje postoje a názory.

Hlavným cieľom našej osvedčenej pedagogickej skúsenosti edukačnej praxe /OPS/ je vytvoriť metodický materiál pre učiteľov slovenského jazyka a literatúry:

a/ poskytujúci návod na vyučovanie témy *Vlastné mená* s aplikáciou digitálnych technológií zameraných na to, aby žiak vedel uplatniť gramatickú normu pri písaní vlastných mien a aby sa u neho formoval pozitívny vzťah k vlastným menám,

b/ poskytujúci návod na vyučovanie témy *Literárny realizmus* s aplikáciou digitálnych technológií, zameraný na to, aby žiak vedel vyhľadať informácie, správne ich vyselektovať a napokon spracovať do náležitej podoby.

Vyššie vymedzený cieľ nás núti formulovať ďalšie ciele práce: overiť efektivitu digitálnych technológií ako motivačného činiteľa v rámci vyučovania nepopulárneho učiva z morfológie a literárneho smeru realizmu.

OPS kompozične pozostáva z dvoch hlavných častí: z časti teoretickej a z časti praktickej. Teoretická časť práce ponúka zhodnotenie pedagogickej situácie, vymedzenie didaktického problému a návrh na riešenie prostredníctvom inovácií zavádzaných do vyučovacieho procesu. V praktickej časti predstavujeme prostredníctvom metodického materiálu pre učiteľov aplikovanie digitálnych technológií vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry a prinášame aj pilotné overenie príprav vyučovacích hodín s analytickým rozborom ich silných stránok, ale rovnako i úskalí. K vyučovaniu vlastných mien a realizmu pristupujeme nielen z lingvistického a literárneho hľadiska, ale rovnako nás zaujímalo, ako sa na charaktere vyučovania (úspešnosti, resp. neúspešnosti pri dosiahnutí stanovených cieľov) prejavuje vplyv digitálnych technológií.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

1.1 Charakteristika pedagogickej situácie

Vlastné meno je v najvšeobecnejšom význame charakterizované ako názov. Pomocou neho identifikujeme nejakú osobu (individuum), objekt alebo vec, teda ide o priame označenie danej osoby, objektu či veci. D. Kremzerová uvádza [4], že týmto označením sa realizuje funkcia charakterizačná, individualizačná a identifikačná.

V učebnici slovenského jazyka pre základné školy sa žiaci v súvislosti s vlastnými menami stretávajú s tvrdením, že vlastné mená píšeme veľkým začiatočným písmenom. Následne vo vyučovacom procese nastáva fáza osvojovania si zásad písania veľkých písmen pri jednotlivých vlastných menách. Napriek tomu, že takého zásady existujú, žiaci majú s písaním vlastných mien problémy. Problematické sú najmä nasledujúce dvojice proprií: *Severná Amerika – severné Slovensko, Krásna Hôrka – Krásna hôrka, Nitriansky kraj – slovenská rieka, Zem – zem, Prístavný most – Most Lafranconi*. Veľké písmená sa stávajú kameňom úrazu a v tejto súvislosti propriá predmetom všeobecnej neoblíbenosti.

V súčasnosti sú pre stredné školy (I. – II. ročník) v rámci vyučovania slovenského jazyka k dispozícii tri druhy učebníc:

IHNÁTKOVÁ, N. a kol. 1984. *Slovenský jazyk pre 1. – 2. ročník stredných škôl*. Bratislava: SPN, 1984. 216 s. (ďalej SJ 1984)

CALTÍKOVÁ, M. a kol. 2006. *Slovenský jazyk pre 1. ročník stredných škôl*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2006. 96 s. ISBN 80-7158-605-6 (ďalej SJ 1 2006)

CALTÍKOVÁ, M. a kol. 2007. *Slovenský jazyk pre 2. ročník stredných škôl*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2007. 96 s. ISBN 978-80-7158-815-3 (ďalej SJ 2 2007)

HINCOVÁ, K. – HÚSKOVÁ, A. 2007. *Slovenský jazyk pre 1. – 4. ročník stredných škôl*. Bratislava: SPN, 2007. 367 s. ISBN 978-80-10-00690-8 (ďalej SJ 2007)

Na základe podrobnej analýzy proprií [3], vyskytujúcich sa v jednotlivých učebniciach, konštatujeme, že SJ 1984 je veľmi chudobný na toponymá a prevažná väčšina ukážok je ideovou podmienenosťou proprií vzhľadom na spoločenské zmeny v našej vlasti dobovo prekonaná. SJ 2007 predkladá propriá ako samostatné učivo a v tejto časti sa žiakom ponúka prevažná väčšina proprií vyskytujúcich sa v učebnici. Ide o výber niektorých zásad písania veľkých písmen z *Pravidiel slovenského pravopisu*. Takýmto spôsobom učebnica oboznámi žiakov so všetkými druhmi proprií na malej ploche (8 strán). Napriek vhodne zvolenému výberu je otázne, či takýto spôsob práce s propriami je efektívny. Napokon SJ 1 2006 a SJ 2 2007 sú učebnice, ktoré taktiež predkladajú proprium ako samostatné učivo s precvičovaním si pravopisných zásad jeho písania, ale tým sa repertoár vlastných mien nevyčerpáva. Naopak, ich rozmanité druhy sú bohato zastúpené v celom skúmanom materiáli. V tejto súvislosti pripomíname dôležitosť zrkovného vnímania pri osvojovaní si učiva. Vlastné mená sú žiakom predkladané sústavne a nenásilným spôsobom prostredníctvom rozličných cvičení. Prednosťou nových učebníc je v porovnaní s učebnicou SJ 1984 pestrosť antroponým, ale i toponým. Nevýhodou však je, že týchto učebníc bolo vytlačených menej, ako bol záujem zo strany stredných škôl.

Z porovnania uvedených učebníc je zrejmé, že v učebniciach SJ 1 2006 a SJ 2 2007 prevažujú ukážky zamerané na rozvoj komunikačných zručností a zručností potrebných pre život v spoločnosti (napr. písanie listu, žiadosti, reklamácie atď.). Táto skutočnosť sa následne odráža aj v repertoári a frekvencii vlastných mien. Z použitých proprií majú zastúpenie krstné mená, priezviská, krstné mená spolu s priezviskami, literonymá, chrematonymá i toponymá.

Čo sa týka realizmu ako literárneho obdobia, žiaci sa s ním stretávajú v každom ročníku. Predstavitelia literárneho realizmu sú v Štátnom vzdelávacom programe a následne v Školskom vzdelávacom programe vypracovanom našou školou (Súkromná obchodná akadémia) zastúpení nasledovne: Martin Kukučín, Jozef Gregor Tajovský, Božena Slančíková Timrava – I. ročník, Jozef Gregor Tajovský, Pavol Országh Hviezdoslav – II. ročník, Martin Kukučín, Jozef Gregor Tajovský, Božena Slančíková Timrava – III. ročník, Dejiny literatúry – realizmus – IV. ročník. Napriek bohatému zastúpeniu predstaviteľov literárneho realizmu v jednotlivých ročníkoch sa čoraz viac prehľbuje nezaujem žiakov o dané literárne obdobie. Obsahové zameranie diel realizmu je pre žiakov stredných škôl neatraktívne vzhľadom na dobovú prekonanosť. A hoci sa diela literárneho realizmu preberajú v každom ročníku v závislosti od literárnej teórie, žiakom chýba ucelený pohľad na dané literárne obdobie. Ďalším veľkým problémom súčasnosti je nezaujem žiakov o čítanie kníh. Pozitívne však môžeme hodnotiť redukciu počtu povinných diel v cieľových požiadavkách, a teda prechod od memorovania obsahu diel k zmysluplnej práci s textom, t. j. k jeho podrobnej analýze. Tým sa naskytla možnosť podporovať kultúru a kultivovanosť jazykového prejavu aj u žiakov, ktorí po knihách nesiahajú, ale sú schopní text vďaka pozitívnej motivácii zmysluplne interpretovať.

Čo je potrebné robiť na dosiahnutie úspechu? A čo rozumieme pod pojmom úspech učiteľa? V prvom rade ide o zaujatie žiaka, teda o správnu motiváciu. Následne ho treba obohatiť o nové informácie, rozšíriť mu tak vedomosti, dať možnosť nadobúdať zručnosti, resp. pomáhať pri rozvíjaní schopností. Žiakom treba učivo ponúknuť tak, aby sa chceli učiť a naučili sa toho čo najviac. Dnes nie je problém pracovať s učebnými zdrojmi a učiteľ už dávno nie je jediným zdrojom informácií, ako to bolo v minulosti. Dnes si žiak vyhladá toľko informácií, že „predbehne“ učiteľa. Učiteľ však má byť ten, kto prácu žiakov koordinuje, kto usmerňuje, kde informácie vyhľadávať, ako k nim pristupovať a ako ich správne selektovať. Výrazným plusom využívania digitálnych technológií je uplatňovanie zásady názornosti, ktorú zdôrazňoval a všestranne uplatňoval už J. A. Komenský v učebniciach *Brána jazykov otvorená* a *Svet v obrazoch*. Vysvetľované učivo možno priamo dokumentovať, či už v podobe fotografií, zvukových nahrávok, videozáznamov, testov, alebo priamo na nejakej webovej stránke. Učenie pomocou digitálnych technológií nám otvára priestor neobmedzených možností v oblasti tvorivosti. Pre žiakov sa dá vymyslieť nespočetné množstvo úloh, doplnovačiek, krížoviek, testov, cvičení. Takýto priebeh vyučovacej hodiny robí zo žiaka pasívne prijímajúceho informácie žiaka aktívne sa podieľajúceho na vyučovacom procese. Podporuje jeho aktivitu a kreativitu. Moderná technika nám umožňuje viac využívať sokratovský dialóg (možnosť vyhľadávať informácie na internete a využívať internetové zdroje umožňuje úplnú redukciu diktovania poznámok, a to aj v prípade, že na daný predmet nie je k dispozícii učebnica), ale rovnako aj prácu v skupinách a, čo je podstatné, zadávať diferencované úlohy. Každý žiak, resp. skupina, dokonca i žiaci v odlišných triedach, môžu pracovať na niečom inom, pretože sú na to vytvorené podmienky a sú dostupné prostriedky.

2 METODICKÝ MATERIÁL

2.1 Geocaching a elektronické lexikografické príručky v nepopulárnom učive z morfológie

Napriek bohatému inventáru proprií vo vyššie spomínaných učebniciach a možnosti rozmanitej práce s nimi ostávajú propriá predmetom nezájmu a neoblúbenosti z dôvodu obáv porušenia gramatickej normy v písomnom prejave.

Pri hľadaní odpovedí na otázky Ako žiakov motivovať? Akým spôsobom vypestovať u žiakov pozitívny vzťah k propriám? sme sa rozhodli pre náročnejšiu cestu – reagovať na potreby a záujmy žiakov a uplatniť vo vyučovacom procese digitálne technológie, konkrétne geocaching a elektronické lexikografické príručky (e-príručky).

Dôvodom využitia digitálnych technológií je eliminovať najčastejšiu formu vyučovania, ktorou je výklad. E-príručky ponúkajú žiakom možnosť využívať aj iné poznatkové zdroje ako sú učebnice a prostredníctvom geocachingu sa žiakom vytvára priestor na komunikáciu aj s inými partnermi, ako je učiteľ, resp. spolužiaci. Geocaching navyše žiakom umožňuje uplatniť skúsenosti a poznatky aj z iných predmetov alebo z aktivít, ktorým sa venujú mimo školy. V neposlednom rade nám nami navrhnuté digitálne technológie modifikujú vyučovaciu hodinu, počas ktorej sa poznatky sprostredkované odborníkmi reprodukovujú na vyučovacie prostredie, v ktorom sa informácie vyhľadávajú a poznatky funkčne uplatňujú.

Geocaching [výslovnosť: geokešing] (z *geo* = zem + anglické *cache* = tajne skryť) je moderná voľnočasová aktivita, či určitý druh športu. Podstata geocachingu spočíva v hľadaní skrytého objektu, o ktorom sú známe len jeho geografické súradnice. Miesto úkrytu sa nazýva *cache* – skrýša, schránka, keška. Zábava je obvykle spojená s úlohami, riešením ktorých je získanie súradníc cieľa, alebo s poznávaním okolitej krajiny, resp. miestnych pamätihodností. Keďže na nájdenie kešky je potrebná presná poloha, je táto hra spojená s používaním navigačných GPS zariadení.

Všetky kešky sú nositeľkami nejakých mien, t. j. ich označenie predstavuje propriá, ktoré je možné analyzovať, napríklad z pohľadu motivačných typov daných pomenovaní. Samotný obsah kešiek je rovnako tvorený množstvom apelatív a proprií.

Tabuľka 1 Príprava na vyučovaciu hodinu (Vlastné mená)

TÉMA	ROČNÍK/ŠKOLA
Vlastné mená (Štylistické využitie vlastných podstatných mien)	II./SŠ
CIELE	VSTUP
Čo sa žiak naučí?	Čo sa od žiaka vopred očakáva?
<ul style="list-style-type: none"> • poznať jazyk ako systém, t. j. nielen jeho prvky (propriá), ale aj vzťahy medzi nimi (vzťah medzi apelatívami a propriami, proces apelativizácie a proprializácie atď.) • používať e-príručky a korigovať podľa nich texty • získať návyk porovnávať si jazykové vedomie s údajmi v e-príručkách	<ul style="list-style-type: none"> • odlíšiť propriá od apelatív • vyhľadať informácie na internete • pracovať s e-príručkami • pracovať s programom Microsoft Office Word

<ul style="list-style-type: none"> • aplikovať gramatickú normu v písomnom prejave • posúdiť opodstatnenosť proprií v jazyku 	
KOMPETENCIE Čo si žiak osvojí?	DIDAKTICKÝ PROBLÉM Čo budeme riešiť?
<ul style="list-style-type: none"> • využívať digitálne technológie na hodinách slovenského jazyka • využívať zručnosti nadobudnuté v rámci predmetu informatika na hodinách slovenského jazyka (formátovať text, nadpisy, odrážky, obrázky v texte atď.) 	<ul style="list-style-type: none"> • žiaci vnímajú učivo o propriách ako náročné a nezaujímavé • žiaci nevidia vzťah medzi poznatkom o jazyku a jeho použitím v texte • hľadáme možnosti pozitívnej motivácie a aktivizačné metódy • vytvárame podmienky pre vznik originálnych myšlienok
PROSTRIEDKY Čo použijeme?	METÓDY A FORMY Ako to zrealizujeme?
<ul style="list-style-type: none"> • učebňa vybavená technikou (počítače, internet) • geocaching (dostupnosť: www.geocaching.sk) • e-príručky (dostupnosť: www.slovník.juls.savba.sk) • Microsoft Office Word 	<ul style="list-style-type: none"> • motivačný rozhovor • brainstorming • skupinová práca • tvorivé písanie • diskusia

Prameň: vlastný návrh

Opis sledu činností

Motivačná fáza – motivačný rozhovor

V komunikácii sú podstatné mená najfrekvencovanejším slovným druhom. J. Findra uvádza [1], že spolu so slovesami sa ich frekvencia blíži k 50 % (v priemere je to 48 %).

So žiakmi vedíme rozhovor a spoločne sa zamýšľame nad nasledujúcimi otázkami:

- Na čo slúžia vlastné podstatné mená?
- Čo všetko pomenúvajú?
- Ktoré vlastné podstatné mená používate najčastejšie?
- Aký je rozdiel medzi vlastnými podstatnými menami a vlastnými menami?
- V ktorom funkčnom jazykovom štýle sa vlastné mená využívajú najčastejšie?
- Čo by sa stalo, keby slovenčina nemala vlastné mená?
- Čo je typické pre pravopis vlastných mien?
- Uved'te tri príklady vlastných mien, pri ktorých máte pochybnosti o ich pravopise.

Ak si nie sme istí, ako napísať napr. *Krásno nad Kysucou* alebo *žilinskí rodáci*, máme k dispozícii slovníky. Dnes je veľkou výhodou, že si môžeme kedykoľvek overiť svoje spontánne jazykové vedomie s údajmi v slovníkoch vďaka ich voľnej dostupnosti na internete (www.slovník.juls.savba.sk).

Expozičná fáza – problémová úloha

V nasledujúcich aktivitách nám okrem predstavenia geocachingu ako športovej, turistickej a navigačnej zábavnej hry ide hlavne o to, aby sme žiakov naučili kriticky vnímať obsah na internete, v prípade pochybnosti, resp. nevedomosti používať e-príručky, pracovať v skupine, štylizovať text a kultivovane ho prezentovať pred ostatnými spolužiakmi.

Zadanie

Na stránke www.geocaching.sk si na mape skrýš vyberte tri ľubovoľné skrýše (kešky) zo Žiliny, resp. jej blízkeho okolia, ktoré vás zaujali svojím názvom, prezentovaným obsahom atď. Vybrané kešky si pozorne prečítajte, vyhládajte v nich vlastné mená a ak sa v danom texte vyskytujú vlastné mená s chybami, napíšte ich pravopisne správne. Na opravu pravopisu, resp. overenie jeho správnosti pracujte s e-príručkami (dostupnosť: www.slovník.juls.savba.sk).

Žiaci majú k dispozícii množstvo kešiek (napr. *Atilov hrob*, *Mátoha z Rudiny*, *Múzeum židovskej kultúry v Žiline*, *Sad na Studničkách* atď.). Po dokončení práce na vyššie uvedenom zadaní si formou brainstormingu vyvodíme zásady písania veľkých písmen vo vlastných menách.

Fixačná fáza

Na overenie porozumenia zásad písania veľkých písmen vo vlastných menách dostanú žiaci nasledujúce zadanie.

Zadanie

Vytvorte si trojčlenné skupiny. Vašou úlohou bude pripraviť návrh cesty zo železničnej stanice do lesoparku a spracovať ho v programe Microsoft Office Word. V pláne cesty musia byť použité vlastné mená. V prípade potreby pracujte s e-príručkami. Najlepší plán cesty zverejníme na www.geocaching.sk a navštívime miesto v rámci telesnej výchovy počas účelového cvičenia.

Každá skupina rieši úlohu samostatne. Učiteľ pôsobí ako konzultant, chodí pomedzi vytvorené skupiny žiakov, radí im, usmerňuje ich činnosti. Dôsledné vypracovanie zadania si vyžaduje kooperáciu žiakov, výmenu názorov, korekciu.

Diagnostická fáza

Jednotlivé skupiny postupne predstavia svoj plán cesty do lesoparku. Po vypočutí všetkých skupín žiaci prostredníctvom e-hlasovania rozhodnú, po ktorej trati by chceli v rámci účelového cvičenia postupovať s cieľom založiť novú kešku. V tejto fáze hodiny nastáva hodnotenie vypracovaných zadaní žiackym kolektívom, ale dôležitý podiel na hodnotení jednotlivých výstupov má aj slovné zhodnotenie učiteľom, ktorý túto fázu hodiny organizuje tak, aby na základe zverejnených výsledkov všetci žiaci dosiahli maximum poznatkov. Hodnoteniu preto podlieha nielen originalita a tvorivosť, ale rovnako aj štylistická a gramatická úroveň textu.

Na záver sa prostredníctvom diskusie pokúsime odpovedať na otázky: Aké je štylistické uplatnenie proprií? Ako funguje jazyk v dorozumievaní sa medzi ľuďmi?

Diskusiu usmerňujeme aj ďalšími otázkami:

- Aký je rozdiel medzi *južným Slovenskom* a *Južnou Amerikou* z hľadiska pravopisu?
- Aký je rozdiel medzi *lazárom* a *Lazárom* z hľadiska významu?
- Prečo v slove *štúrovci* píšeme malé začiatkové písmeno?
- Kedy napíšeme v združenom pomenovaní *základná škola* veľké začiatkové písmeno?
- Kto je to *mizantrop*?
- V akej súvislosti používame slovo *kocúrkovo*?

Na záver zhodnotíme priebeh hodiny, čo sa nám podarilo, v čom máme rezervy.

Analýzou jednotlivých kešiek sme dospeli k záveru, že propriá sú vo všetkých keškách veľmi frekvencované, či už ide o antroponymá, chrematonymá alebo toponymá. Vďaka ich prítomnosti je možné nenásilnou formou precvičovať tvorenie slov pomocou prefixu i sufixu a spôsoby abreviácie. Prostredníctvom toponým si žiaci upevňujú svoje poznatky o určovaní gramatického rodu pri pomnožných podstatných menách. Vlastné mená sú pre žiakov vhodným pomocníkom aj na prehĺbenie vedomostí o sústave jednoslovných a viacslovných pomenovaní, kompletné mená oboznamujú s postupmi pre identifikáciu osôb na Slovensku i v zahraničí, ženské priezviská vedú žiakov k uvedomeniu si rozdielu v prípone medzi domácimi a zahraničnými priezviskami. V neposlednom rade prítomnosť zahraničných proprií rozširuje obzor žiakov a zároveň zabraňuje možnosti obmedzenosti poznatkového horizontu a paralelný výskyt domácich proprií je zasa prostriedkom podporujúcim formovanie vedomia príslušnosti k slovenskému národu. Najpodstatnejší význam proprií v jednotlivých keškách spočíva v tom, že ich prítomnosťou sa nadobudnuté vedomosti o pravopisných pravidlách písania veľkých písmen upevňujú a postupne sa pretavujú do pravopisných zručností. Pre žiakov je najproblematickejší pravopis chrematoným a toponým. Obe uvedené skupiny majú v uvedenom materiáli bohaté zastúpenie.

2.2 Webquest a jeho realizácia na hodine literatúry

Napriek digitálnym technológiám využívaným vo vyučovacom procese, základným prvkom v literatúre naďalej zostáva literárny text, s ktorým by sa žiaci mali naučiť efektívne pracovať. Ak má inovatívne vyučovanie literatúry nahradiť starý encyklopedický spôsob vyučovania, musí vychádzať z textu a zo živého kontaktu s literatúrou. Nezastupiteľnú úlohu v tomto procese má kniha. Najdostupnejšia je v printovej podobe. Technické výdobytky súčasnosti však poskytujú už aj iné možnosti získavania literárnych textov. Najčastejšie používané zdroje sú databázy elektronických kníh, literárne servery, tvorba vlastných audiozáznamov a iné. Využitím týchto nových zdrojov sa môže stať hodina literatúry zaujímavejšia aj pre tých žiakov, ktorí často po knihe nesiahajú.

Webquest patrí medzi moderné vyučovacie metódy, ktorú v roku 1995 vyvinuli profesor vzdelávacích technológií B. Dodge a jeho kolega T. March. Táto metóda je zameraná na využitie informačno-komunikačných technológií vo vyučovacom procese, ktoré pomáhajú žiakom rozvíjať kritické myslenie a analytické schopnosti. Podstatou webquestu je aktívna účasť žiakov na spracovávaní informácií, ktoré získajú prostredníctvom internetových zdrojov. Učiteľ spracuje zadanie pre žiakov na konkrétnu tému formou prezentácie v programe PowerPoint. Prezentáciu umiestni na

webovú stránku alebo pevný disk počítača. Žiaci podľa pripraveného zadania získavajú informácie z internetu, spracúvajú ich do určenej podoby a prezentujú výsledky svojej práce. Najvhodnejšou formou realizácie webquestu je skupinové vyučovanie. V skupine dostane každý žiak konkrétnu rolu alebo výskumnú úlohu. Pri práci žiaci využívajú svoje počítačové zručnosti a vo veľkej miere aj vedomosti z iných predmetov. Webquest sa z časového hľadiska delí na krátkodobý v trvaní od jednej do troch vyučovacích hodín a dlhodobý, ktorý môže trvať niekoľko mesiacov. Výstupom webquestu je textový dokument, pojmová mapa, ilustrácia, plagát, multimediálna prezentácia, webová stránka atď.

Webquest má záväznú štruktúru. Ako už bolo vyššie uvedené, je spracovaný formou powerpointovej prezentácie a jednotlivé snímky majú svoje špecifické časti:

Snímka 1 – tvorí ju názov projektu, ročník, pre ktorý je webquest vytvorený, meno a priezvisko autora a jeho e-mailová adresa. Stránka môže byť doplnená kresbami a fotografiami.

Snímka 2 – Úvod – stručne informuje o probléme, ktorým sa webquest zaoberá.

Snímka 3 – Úloha – presne vymedzuje to, čo má žiak vypracovaním webquestu dosiahnuť.

Snímka 4 – Postup – podrobne opisuje, ako žiaci dosiahnu splnenie úlohy.

Snímka 5 – Zdroje – odkazuje na učiteľom pripravené webové stránky, z ktorých žiaci čerpajú informácie.

Snímka 6 – Hodnotenie – popisuje kritériá hodnotenia. [2]

Cieľom webquestu nie je len vyhľadávanie a získavanie informácií z internetu, veľmi dôležité je selektovať získané informácie, hľadať medzi nimi súvislosti, zmysluplne ich spracovať a prezentovať pred publikom.

Profesor didaktickej techniky Ch. Dede uvádza pozitívny vplyv webquestu v štyroch oblastiach vyučovacieho procesu:

- Učiteľom usmernené získavanie informácií, projektová spolupráca a odborná podpora zvyšujú u žiakov motiváciu.
- Vyučovanie pomocou didaktickej techniky pomáha žiakom lepšie sa učiť a zvládať pokročilé témy.
- Žiaci sú v tímovom prostredí schopní vykonať komplexné úlohy a vytvárať zložité produkty simuláciou činností skutočných expertov.
- Ak si učitelia osvoja nové modely vyučovania, žiaci dosahujú lepšie výsledky v štandardizovaných testoch. [2]

Tabuľka 2 Príprava na vyučovaciu hodinu (Realizmus)

TÉMA	ROČNÍK/ŠKOLA
Realizmus	IV./SŠ
CIELE	VSTUP
Čo sa žiak naučí?	Čo sa od žiaka vopred očakáva?

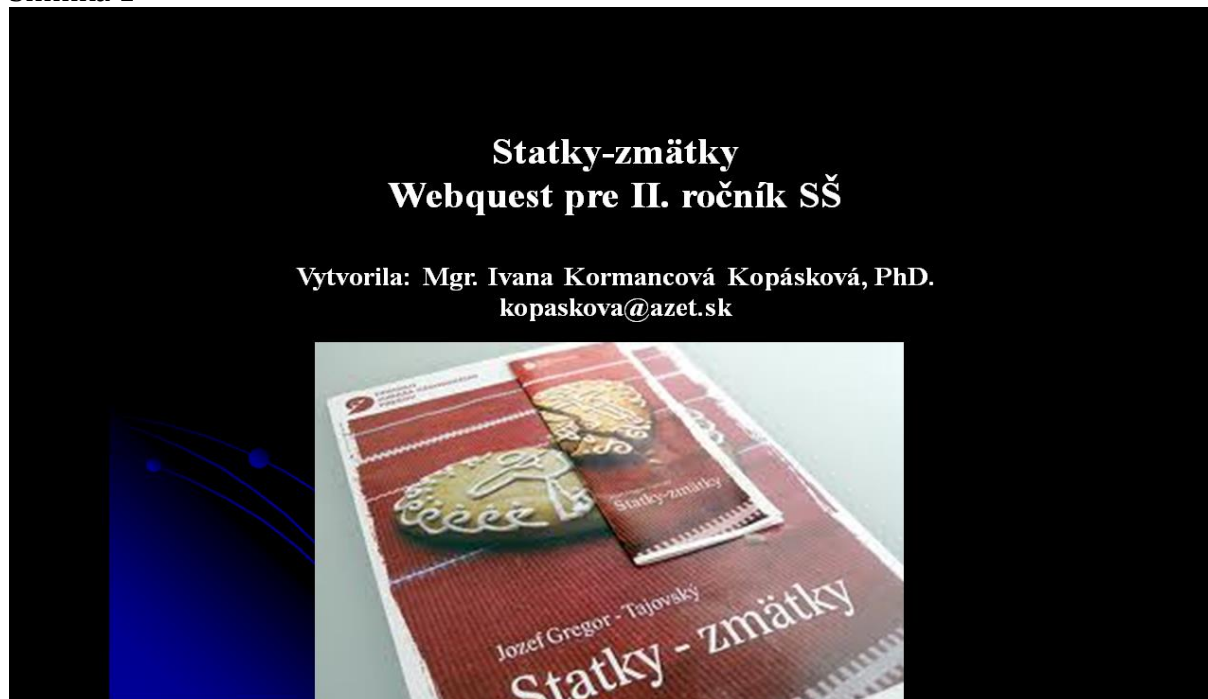
<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť poetiku vybraných autorov aplikovať poznatky z literárnej teórie pri vlastnom čítaní diela vysvetliť opodstatnenosť fungovania realizmu ako umeleckého smeru 	<ul style="list-style-type: none"> definovať drámu ako literárny druh vyhľadať informácie na internete pracovať s programom Microsoft Office PowerPoint
KOMPETENCIE Čo si žiak osvojí?	DIDAKTICKÝ PROBLÉM Čo budeme riešiť?
<ul style="list-style-type: none"> využívať digitálne technológie na hodinách literatúry využívať zručnosti nadobudnuté v rámci predmetu informatika na hodinách literatúry (formátovať text, nadpisy, odrážky, obrázky v texte atď.) 	<ul style="list-style-type: none"> žiaci vnímajú učivo o literárnom realizme ako neatraktívne a neaktuálne žiaci nevidia vzťah medzi poznatkom o literatúre a jeho použitím v texte hľadáme možnosti pozitívnej motivácie a aktivizačné metódy vytvárame podmienky pre vznik originálnych myšlienok
PROSTRIEDKY Čo použijeme?	METÓDY A FORMY Ako to zrealizujeme?
<ul style="list-style-type: none"> učebňa vybavená technikou (počítače, internet, interaktívna tabuľa, dataprojektor) Microsoft Office PowerPoint 	<ul style="list-style-type: none"> skupinová práca tvorivé písanie diskusia

Prameň: vlastný návrh

Opis sledu činností

Žiaci sú rozdelení do skupín, učiteľ im premietne powerpointovú prezentáciu a zároveň vysvetlí úlohy, splnenie ktorých sa od nich očakáva. Učiteľ premietne všetky snímky prezentácie, aby žiaci vedeli, čo a ako budú počas hodiny, resp. viacerých hodín robiť. Reaguje na prípadne otázky, postrehy, možné problémy. Je nevyhnutné oboznámiť žiakov so spôsobom hodnotenia.

Snímka 1

Obrázok 1 Ukážka snímky

Prameň: vlastný návrh

Snímka 2 – Úvod

Tento webquest slúži na aplikovanie teoretických poznatkov o dráme na konkrétnom diele – *Statky-zmätky*. Tvorba Jozefa Gregora Tajovského bola humorná a realistická zároveň. Samostatným vyhľadávaním informácií o podmienkach vzniku realizmu a jeho ďalších predstaviteľoch sa možno dopracovať k všeobecnému záveru o spôsobe písania jednotlivých autorov realizmu.

Snímka 3 – Úloha

Vašou úlohou je aplikovať poznatky o dráme na konkrétnom diele a oboznámiť sa spoločensko-historickými okolnosťami vzniku realizmu hľadaním odpovedí na nasledujúce otázky:

- Prerozprávajte podrobne dej častí úryvku. Ktoré fázy vnútornej kompozície drámy reprezentujú? Svoje tvrdenie odôvodnite.
- Načrtnite schému, ktorou vyjadrite vzájomné vzťahy medzi postavami v úryvku (použite: = zhoda v zmysľaní, X rozpor medzi postavami).
- Ktorá postava prežíva ľudský, hodnotový, myšlienkový zmätok?
- Ktorý problém stvárnil v divadelnej hre *Statky-zmätky* Jozef Gregor Tajovský? Považujete tento problém za aktuálny aj v súčasnosti? Svoje tvrdenie odôvodnite.
- Aká bola spoločenská situácia, do ktorej sa zrodil realizmus?
- Krátko priblížte najvýraznejšie osobnosti tohto literárneho obdobia.
- Porovnajte poetiku Jozefa Gregora Tajovského s poetikou Boženy Slančíkovej Timravy.

Snímka 4 – Postup

Z prvého internetového zdroja si prečítajte úryvok z diela *Statky-zmätky*, konkrétne Prvé dejstvo (14. – 19. výstup), Druhé dejstvo (13. – 19. výstup) a odpovedajte na otázky 1 – 4.

Z ďalších určených zdrojov získate informácie o realizme a ponúknete odpovede na otázky 5 – 7.

Výstup bude mať formu powerpointovej prezentácie s využitím textových a obrázkových zdrojov.

Snímka 5 – Zdroje

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/462/Tajovsky_Statky-zmatky/1

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Statky-zm%C3%A4tky>

<http://www.dab.sk/sk/hry/24/>

<http://zlatyfond.sme.sk/autor/70/Jozef-Gregor-Tajovsky>

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1649/Urbanek_Dramaticka-literatura-2-Veselo hry-celovecerne/51

<http://www.litcentrum.sk/31570>

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/310/Marothy-Soltesova_Clanky/7

Snímka 6 – Hodnotenie

- 1 obsiahle a vyčerpávajúce odpovede na všetky otázky bez štylistických a gramatických chýb
- 2 obsiahle odpovede na väčšinu otázok s minimom štylistických a gramatických chýb
- 3 postačujúce odpovede aspoň na polovicu otázok s viacerými štylistickými a gramatickými chybami
- 4 odpovede na minimum otázok s množstvom závažných štylistických a gramatických chýb
- 5 bez odpovedí

3 PILOTNÉ OVERENIE PRÍPRAV VYUČOVACÍCH HODÍN

3.1 Analýza prípravy vyučovacej jednotky na tému *Vlastné mená*

Navrhnutá príprava vyučovacej jednotky na tému *Vlastné mená* bola pilotne overená v rámci vyučovania podstatných mien v II. ročníku odboru obchodná akadémia v Súkromnej obchodnej akadémii sídliacej na Jarnej ulici v Žiline. Súkromná obchodná akadémia poskytuje žiakom denného štúdia možnosť študovať jeden z dvoch študijných odborov – 6324 M 00 manažment regionálneho cestovného ruchu alebo 6317 M 00 obchodná akadémia. Štandardom každej triedy z hľadiska vybavenia je interaktívna tabuľa, dataprojektor, notebook pre pedagóga a pripojenie na internet prostredníctvom wifi siete. Študijný odbor obchodná akadémia navyše ponúka notebook, ktorý dostane každý žiak na začiatku štúdia ako vyučovaciu pomôcku pri štúdiu v škole i v domácom prostredí a ktorý mu po úspešnom ukončení štúdia zostane.

Vyššie uvedené nám umožnilo bezproblémovú realizáciu navrhutej prípravy hodiny, čo sa však nedalo povedať o samotnom priebehu hodiny.

Príprava bola využitá počas delenej hodiny. Žiaci sú na tieto hodiny rozdelení podľa úrovne vedomostí zo slovenského jazyka a literatúry, a teda prípravu sme využili pri práci s dvomi odlišnými skupinami žiakov. Na prvej hodine boli žiaci, ktorí boli zo slovenského jazyka a literatúry klasifikovaní stupňom výborný, chválitebný a dobrý. Počas druhej hodiny sme pracovali so žiakmi, ktorí boli z daného predmetu klasifikovaní stupňom dobrý a dostatočný. Za obe skupiny možno súhlasne vysloviť, že žiaci boli pozitívne motivovaní. Reakcie na otázky v rámci motivačného rozhovoru boli rôznorodé. Najtvorivejšie odpovede sme dostali na otázku súvisiacu s absenciou proprií v slovenčine. Motivačný rozhovor trval necelých päť minút. Stránka www.geocaching.sk žiakov zaujala, no ešte viac ich motivovala úloha spočívajúca v hľadaní a opravovaní chýb, ktoré urobil zakladateľ kešky. Vlastných mien napísaných správne, ale rovnako aj s chybami našli v textoch jednotlivých kešiek dostatočné množstvo, čo im pomohlo správne uviesť v rámci brainstormingu zásady písania veľkých písmen vo vlastných menách. Táto aktivita priniesla na oboch hodinách očakávaný výsledok a trvala desať až dvanásť minút. Najviac času si treba vyhradiť na skupinovú prácu. Nakoľko zadaná úloha je nielen tvorivá, ale vyžaduje si vyhľadať potrebné informácie na internete, vhodne ich doplniť a vytvoriť štylisticky i gramaticky správny text, odporúčame zostaviť trojčlenné skupiny. Na našich hodinách bolo prítomných dvanásť žiakov na prvej hodine, takže sme vytvorili štyri skupiny a na druhej hodine sme mali desať žiakov, z ktorých sme zostavili tri skupiny. V závislosti od vedomostí a schopností žiakov sa učiteľ môže rozhodnúť, či vytvorí dve trojčlenné a dve dvojčlenné skupiny, alebo dve trojčlenné skupiny a jednu štvorčlennú skupinu. My sme sa vzhľadom na študijné výsledky žiakov rozhodli pre druhú alternatívu. Skupinová práca trvala žiakom na prvej hodine, čiže žiakom s lepšími študijnými výsledkami, pätnásť minút. Žiaci na druhej hodine pracovali na tejto aktivite dlhšie, práca im trvala dvadsať minút, navyše jedna skupina nestihla úlohu dokončiť. Napriek tomu sa nazdávame, vychádzajúc z pozorovania práce siedmich skupín, že dvadsať minút je dostatočný čas na zvládnutie úlohy, nakoľko na nej nepracuje jednotlivec, ale skupina. Výsledok svojej práce prezentovala každá skupina okolo dvoch minút. E-hlasovanie (Príloha 1 Výsledky e-hlasovania) považujeme za efektívny spôsob hodnotenia, pretože získavame rýchlu spätnú väzbu. Žiaci objektívne zhodnotili, ktorý text najlepšie spĺňal tri stanovené

atribúty: originálny nápad, lukratívna trasa, gramatická a štylistická správnosť (Príloha 2 Keška). Na druhej hodine bola úroveň vytvorených textov podstatne nižšia ako na prvej hodine. Vypovedá o tom jednak fakt, že sme mohli hodnotiť len dva texty, hoci pracovali tri skupiny a jednak fakt, že hlasovanie bolo nerozhodné (Príloha 1 Výsledky e-hlasovania) a teda nebol stanovený víťazný text. Na tomto mieste je veľmi dôležitá práca učiteľa, ktorý by mal zhodnotiť úroveň všetkých textov slovne, poukázať na chyby a vyzdvihnúť pozitíva, aby motivoval aj slabších žiakov k ďalšej práci. Čo sa týka e-hlasovania, počas druhej hodiny hlasovalo z desiatich prítomných žiakov iba šesť, lebo štyria mali problém s načítaním danej webovej lokality (www.pollev.com). Záverečnej diskusii poukazujúcej na štylistické uplatnenie proprií je vhodné venovať aspoň päť minút. Počas nej si žiaci nenásilným spôsobom uvedomujú, v čom spočíva proces apelativizácie a aký je rozdiel medzi apelatívami a propriami z hľadiska štylistického uplatnenia.

Na základe pilotného overenia nami navrhnutej prípravy môžeme poukázať na prínos využitia digitálnych technológií vo vyučovacom procese. Prínosom pre učiteľa je jednoduchá a rýchla aplikácia do vyučovania, tematická rôznorodosť GPS technológie, možnosť využívať medzipredmetové vzťahy (anglický jazyk, dejepis, dejiny kultúry, občianska náuka, geografia, telesná výchova atď.) a v neposlednom rade možnosť využiť geocaching ako motivujúci a aktivizujúci prvok vo vyučovaní. Prínos pre žiaka spočíva v aktívnom záujme pracovať a využívať dostupné technológie, v možnosti využívať informácie z iných predmetov a aktivít realizovaných vo voľnom čase a čo sa týka geocachingu aj vo veľkej prirodzenej motivácii zakladať, resp. objavovať kešky.

Okrem vyššie uvedenej prípravy ponúkame ďalšie nami vytvorené tvorivé úlohy, ktoré možno využiť pri precvičovaní pravopisu proprií:

- Napíšte rozhovor s vami vybranou slávnou osobou, ktorý bude zameraný na jej zážitky z cestovania (zamerajte sa na mestá a významné budovy, ktoré navštívila) – žiaci si precvičia písanie.
- Z cestovného poriadku vypíšte všetky stanice na trase Poprad – Praha – úloha opäť slúži na precvičovanie pravopisu oikoným.
- Napíšte svadobné oznámenie – precvičujú sa antroponymá i oikonymá.
- Vytvorte reklamu na nejaký konkrétny film, ktorý je momentálne novinkou – podľa úrovne vytvorenej reklamy je možné precvičiť všetky druhy proprií.
- Napíšte recenziu na film/knihu – úloha opäť vedie k precvičovaniu všetkých druhov proprií.
- Vypracujte plán mesta s uvedením ulíc a významných budov – úloha je zameraná na osvojovanie si pravopisu urbanoným i oikoným.
- Napíšte predpoveď počasia v lyžiarskych strediskách Slovenska – žiaci si precvičujú pravopis oroným.
- Opíšte pôvod obyvateľov ľubovolných štátov – žiaci si precvičia pravopis choroným.
- Vypíšte najdlhšie rieky sveta s uvedením ich dĺžky a vrchy s uvedením ich výšky – úloha vedie k precvičovaniu pravopisu hydroným a oroným.

Cieľom týchto úloh je nenásilným spôsobom precvičovať písanie proprií. Zadaním takejto úlohy žiaci ani nemusia zistiť, čo je cieľom tohoto cvičenia. Treba v nich vybudovať pozitívny vzťah k vlastným menám, aby ich nevnímali ako niečo, čoho sa boja alebo niečo, čo nevedia gramaticky správne napísať. Úlohy takéhoto typu budú pre nich

zaujímavé, lebo vyžadujú prácu s atlasom, cestovným poriadkom, plánom mesta, počítačom, internetom, čo bude na hodinách slovenského jazyka príjemným ozvláštnením. Predovšetkým však vyžadujú prácu s propriami, na základe ktorej sa žiakom dostáva ich pravopis vizuálnym kontaktom do pamäti.

3.2 Analýza prípravy vyučovacej jednotky na tému *Realizmus*

Navrhnutá príprava vyučovacej jednotky bola pilotne overená v rámci vyučovania tematického celku *Dejiny literatúry*, konkrétne časť *Realizmus* vo IV. ročníku. Príprava bola využitá opäť pri vyučovaní žiakov absolvujúcich odbor obchodná akadémia. Nakoľko každý žiak má vlastný notebook ako vyučovaciu pomôcku, bolo pre nás bezproblémové využiť daný typ prípravy vyžadujúci prácu s počítačom a internetom. Navyše Súkromná obchodná akadémia má v rámci svojej stránky www.soaza.sk intranet, do ktorého má prístup každý žiak po zadaní svojho prihlasovacieho hesla. Na intranete každý učiteľ zverejňuje v rámci predmetu, ktorý vyučuje, časť Školského vzdelávacieho programu, študijné materiály, on-line testy, powerpointové prezentácie, výsledky testov, domáce úlohy na ďalšie dni atď. Webquest, ktorý mal byť využitý počas vyučovacej hodiny literatúry, bol taktiež zverejnený na intranete školy.

Ak chce danú prípravu využiť vyučujúci na hodine so žiakmi, ktorí nemajú vlastné notebooky, je nevyhnutné pracovať v počítačovej učebni, pričom každý žiak nutne potrebuje počítač na vypracovanie svojej úlohy v rámci webquestu. Možnosť pracovať v rámci hodín slovenského jazyka a literatúry v počítačovej učebni nemusí dostať každý slovenčinár, lebo napriek narastajúcemu vplyvu digitálnych technológií vo vyučovacom procese, ešte aj v súčasnosti má mnoho škôl počítačové učebne určené primárne na vyučovanie hodín informatiky, aplikovanej informatiky, resp. iných odborných predmetov a vyučujúci slovenského jazyka a literatúry môže mať problém dostať sa do tejto učebne.

Nami vytvorená príprava bola rovnako využitá počas delenej hodiny, t. j. využili sme ju pri práci s viacerými skupinami žiakov. Na oboch hodinách boli žiaci, ktorí boli zo slovenského jazyka a literatúry klasifikovaní rôznymi klasifikačnými stupňami (1 – 5), t. j. skupiny boli heterogénne. Žiakom bola premietnutá powerpointová prezentácia s podrobným vysvetlením jednotlivých úloh. Úlohy v prezentácii musia byť jasne formulované, ich náročnosť musí byť primeraná veku, vedomostiam a schopnostiam žiakov. Žiaci si vytvorili vlastné skupiny s počtom členov štyri. V rámci skupiny si každý člen vybral úlohu, ktorá mu najviac vyhovovala. V skupine boli vyčlenené nasledujúce úlohy: Interpreti – ich úlohou bolo prečítať text a urobiť stručnú, ale výstižnú reprodukciu textu. Kritici – mali za úlohu vypracovať interpretáciu diela (vonkajšia a vnútorná charakteristika dramatického diela, téma, vzťahy medzi postavami, charakteristika postáv). Redaktori – mali hľadať informácie o spoločenskej situácii, do ktorej sa rodil realizmus, informácie o predstaviteľoch literárneho realizmu, portréty autorov, poetiku vybraných predstaviteľov. A napokon hovorcovia – ich úlohou bolo predstaviť a prezentovať prácu celej skupiny. Táto časť hodiny trvala necelých desať minút.

Pri vytváraní skupín odporúčame skontrolovať, ako sa žiaci rozdelili. Ak sú v triede žiaci s rôznymi študijnými výsledkami, mali by byť skupiny zostavené tak, aby každý člen skupiny bol pozitívne motivovaný, t. j. dostal v rámci skupiny takú úlohu, splnenie ktorej nebude pre neho nemožné.

Na vypracovanie úloh uvedených vo webqueste mali žiaci čas do konca vyučovacej hodiny. Čas tridsaťpäť minút, ktorý zostával skupinám na vypracovanie zadania, bol dostatočný. Na jednej hodine nám pracovali tri skupiny a na druhej hodine nám pracovali štyri skupiny. Každá skupina stihla v stanovenom čase zadanie vypracovať. V tejto fáze hodiny je dôležité, aby učiteľ koordinoval prácu jednotlivých skupín, v prípade potreby ich usmernil. Ak je však zadanie vo webqueste jednoznačne štylizované s presným uvedením daných internetových zdrojov, žiaci pomoc učiteľa využívajú v minimálnej miere. Najviac otázok adresovaných učiteľovi bolo pri vypracovávaní vlastnej prezentácie, ktorú mali ponúknuť spolužiakom.

Nami vytvorený webquest bol z časového hľadiska krátkodobý, t. j. žiaci pracovali na jeho realizácii dve vyučovacie hodiny. Výsledky svojej práce prezentovali jednotlivé skupiny na ďalšej vyučovacej hodine. Táto časť webquestu je taktiež veľmi dôležitá, pretože práve počas tejto fázy sa ukáže, aké vedomosti si žiaci osvojili, ako danému textu porozumeli, či ho správne interpretovali a či sú schopní to verbálne tlmočiť v takej podobe, že to bude informačne prínosné aj pre ostatných, ktorí v danej skupine nepracovali. Za všetky skupiny možno súhlasne vysloviť, že žiaci boli pozitívne motivovaní. Práca bola pre žiakov zaujímavá a každý žiak sa stotožnil s úlohou, ktorú v rámci skupiny dostal. Úroveň powerpointových prezentácií bola z obsahového, štylistického i grafického hľadiska rôzna, t. j. hodnotená rôznymi klasifikačnými stupňami. Pozitívne však hodnotíme, že ani jedna práca nebola na nedostatočnej úrovni, čím sa potvrdilo, že netradičný spôsob vyučovania žiakov motivuje k lepším výkonom.

V porovnaní s vyučovacími hodinami, počas ktorých sa analyzujú diela doplnkového čítania, pričom každý žiak predstaví a interpretuje iné dielo, bola táto hodina zaujímavejšia a prínosnejšia. Ak sa na hodine analyzujú diela doplnkového čítania alebo diela, ktoré sú uvedené v cieľových požiadavkách ako povinné, mnohí žiaci prichádzajú na vyučovaciu hodinu nepripravení, dôsledkom čoho je ich pasivita na hodine. Hodina pripravená pomocou webquestu vyššie uvedenému problému predišla tým, že všetci žiaci sa vedeli vyjadriť k danej téme, čo v nich vyvolávalo podnet diskutovať v prípade, že s vysloveným názorom, argumentom nesúhlasili. Svoj názor vyjadrovali aj žiaci, ktorých študijné výsledky sú slabšie, pretože sa počas práce skupiny s problémom dostatočne oboznámili.

Vytvoriť a realizovať webquest na hodinách tak, aby bola práca žiakov efektívna, t. j. aby priniesla očakávaný výsledok, vyžaduje od učiteľa, že bude čerpať len z kvalitných internetových stránok. Prácu žiakov musí správne zorganizovať. Hodiny je potrebné realizovať v počítačovej učebni, každý žiak pracuje na inej úlohe, na splnenie ktorej potrebuje prístup na internet. Učiteľ by mal pri využívaní tejto vyučovacej metódy navodiť atmosféru spolupráce a spolupatričnosti ku skupine. Žiakov treba úlohami podnecovať ku kritickému mysleniu, k tvorivosti, k schopnosti projektovania a v neposlednom rade treba rozvíjať komunikačné zručnosti, čím posilňujeme kultúru jazykového prejavu žiakov. Webquest so sebou prináša aj isté riziká. Najväčším problémom je závislosť učiteľa od počítačovej vybavenosti školy a rýchlosti internetu, pretože bez kvalitného technického vybavenia sa takéto vyučovacie hodiny nedajú realizovať. Ďalším problémom, ktorý sa môže vyskytnúť pri hodinách odučených pomocou digitálnych technológií, je plagiátorstvo. No tomu sa dá predchádzať práve učiteľom pripravenými internetovými zdrojmi.

ZÁVER

Predmetom tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti edukačnej praxe bolo vytvoriť metodický materiál pre učiteľov slovenského jazyka a literatúry poskytujúci návod na vyučovanie témy *Vlastné mená a* na vyučovanie témy *Literárny realizmus* s aplikáciou digitálnych technológií zameraných na to, aby žiak vedel uplatniť gramatickú normu pri písaní vlastných mien, aby sa u neho formoval pozitívny vzťah k vlastným menám, aby žiak vedel vyhľadať informácie, správne ich selektovať a napokon spracovať do náležitej podoby. Pri aplikácii digitálnych technológií na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry sme vychádzali z charakteristiky pedagogickej situácie a z vymedzenia didaktického problému.

Využívaním digitálnych technológií na hodinách slovenského jazyka a literatúry sa snažíme, okrem kompetencií stanovených v Školskom vzdelávacom programe, pestovať u žiakov nasledujúce kompetencie:

- získavať a odlišovať spoľahlivé informácie od nespoľahlivých,
- zhromažďovať, triediť a spracúvať informácie z internetu,
- použiť osvojené vedomosti z iných predmetov,
- kriticky hodnotiť informácie,
- pracovať v skupine a nájsť v nej svoju úlohu,
- prezentovať výsledky svojej práce na verejnosti.

Zavádzanie digitálnych technológií do vyučovacieho procesu je však sprevádzané nielen prínosmi pre oboch účastníkov vyučovacieho procesu, ale aj istými rizikami. Modernosť znamená zmenu myslenia. Ak chce učiteľ pripraviť kvalitnú hodinu s využitím digitálnych technológií, musí mať na zreteli, že ich použitie musí byť funkčné. Žiaci sa neprišli do školy primárne hrať. To kladie vysoké nároky na učiteľov, ktorí si musia hodiny pripraviť tak, aby sa počítačovo zručnejší žiaci nenudili a teda netrúvali čas radšej na facebooku. Zmena myslenia však musí nastať na oboch stranách. Žiaci majú vďaka internetu taktiež neobmedzené možnosti získavania informácií. Ich použitie však predpokladá, že sa naučia kriticky ich zhodnotiť a správne ich selektovať vzhľadom na dôveryhodnosť zdroja.

Na prekážky rozširovania digitálnych technológií v slovenských školách upozornil L. Sopčák, národný koordinátor Európskeho školského projektu, ktorý na konferencii *Stredné školy a internet* vyslovil: „Učiteľ musí zmeniť svoj postoj a spôsob komunikácie so žiakmi i svoj postoj k počítaču ako každodennému nástroju, ako je napríklad pero. Škola musí byť slušne vybavená a školská legislatíva má umožňovať integráciu predmetov, zmenu učebných plánov a pod. Uplynie zrejme ešte veľa času, kým si na našich školách budeme môcť hocikedy vybrať tento spôsob výučby.“ [6] Školská legislatíva, vybavenie školy digitálnymi technológiami, nadšený kolektív učiteľov pracujúci s entuziazmom a pozitívnym prístupom k zmenám vo vyučovaní uľahčili našej škole prvé kroky na ceste vyučovania moderným spôsobom.

Využívať digitálne technológie počas vyučovania nemusíme každý deň. Sami si určujeme ich podiel na vyučovacích hodinách tak, aby naša práca bola efektívnejšia a pre žiakov zaujímavejšia. „Ak sa nám niečo nepodarí, nedajme sa odradiť. Vypočujme hlas tých, pre ktorých to robíme, a skúsme to inak, prípadne skúsme niečo iné.“ [5]

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. FINDRA, J. 2004. Štylistika slovenčiny. Osveta. Martin. 2004. ISBN: 80-8063-142-5.
2. Kolektív autorov. 2010. Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete: Slovenský jazyk a literatúra pre základné školy. 1. vydanie. Elfa, Košice. 2010 ISBN: 978-80-8086-159-9
3. KOPÁSKOVÁ, I. 2008. Proprium v učebniciach slovenského jazyka pre stredné školy. In: Pastyřík, S., Víška, V.: Onomastika a škola 8. Sborník příspěvků z Celostátního onomastického semináře s mezinárodní účastí Onomastika a škola 8 konaného v Hradci Králové 23. – 24. ledna 2008. 1. vydanie. GAUDEAMUS, Hradec Králové. 2008 ISBN: 978-80-7041-167-4
4. KREMZEROVÁ, D. 1992. Informativní hodnota vlastních jmen /v čítankách pro 1.-4. ročník základní školy/. In: Bayerová, N., Svoboda, J.: Onomastika a škola. 1. vydanie. Pedagogická fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Prešov. 1992 ISBN: 80-88697-01-8
5. SABOL, J. a kol. 2010. Slovenský jazyk a literatúra pre stredné školy. Elfa. Košice. 2010. ISBN: 978-80-8086-150-6
6. Stredné školy a internet. Materiály z konferencie Stredné školy a internet konanej 1. a 2. júla 1999 v Bratislave. ETERNA Press, s. r. o., Bratislava. 1999 ISBN: 80-901418-9-7
7. VAJANSKÝ, S. H. 1986. Letiace tiene. Tatran. Bratislava. 1986.

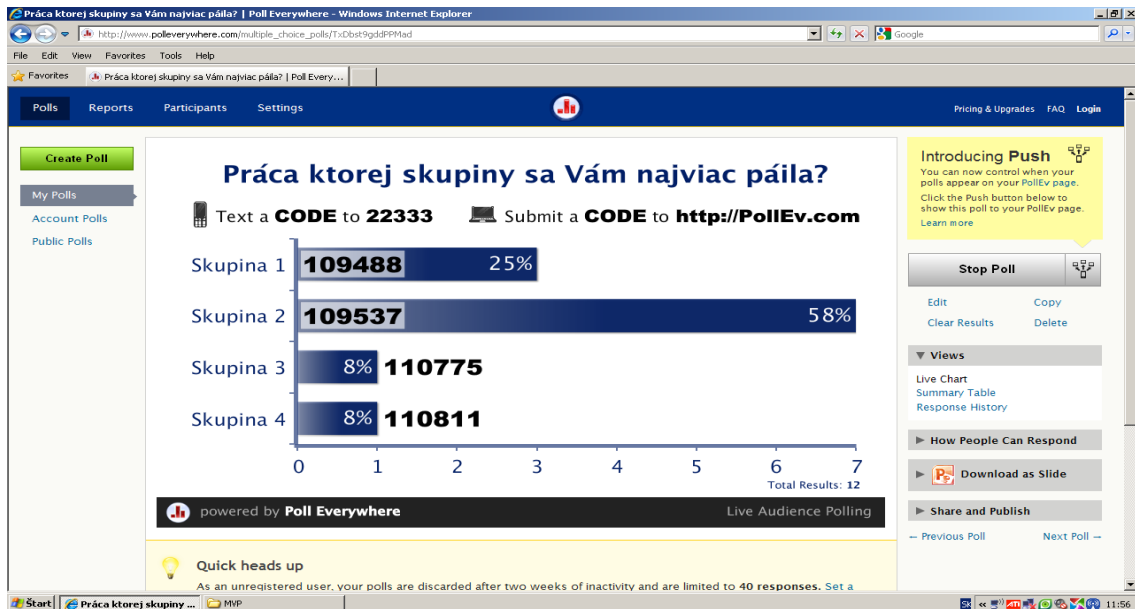
ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Výsledky e-hlasovania

Príloha 2 Keška

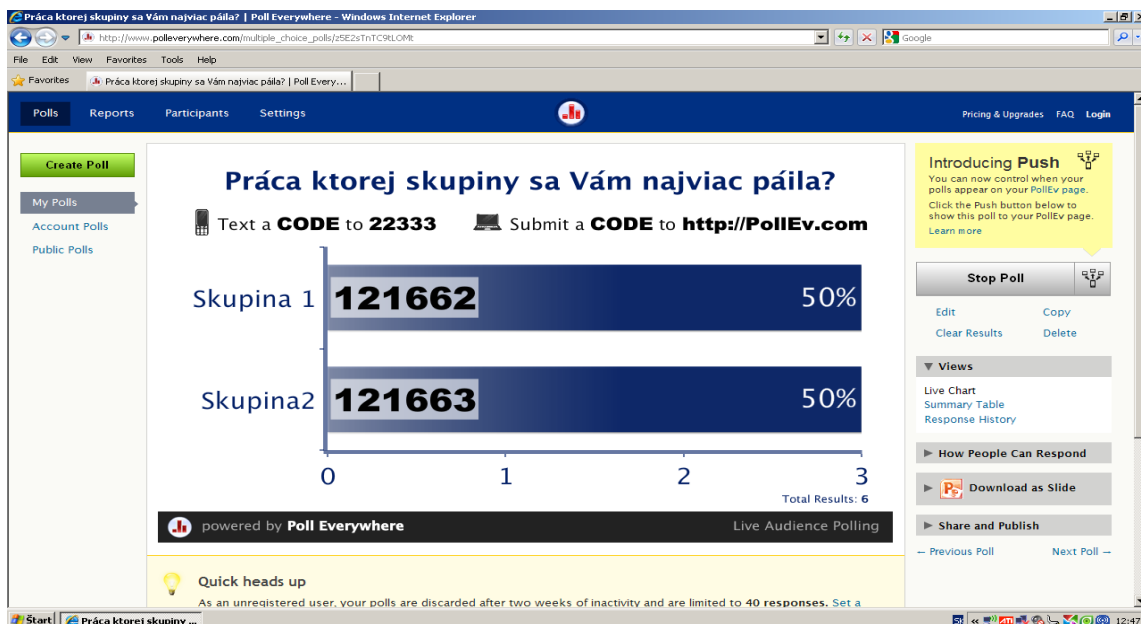
Príloha 1 Výsledky e-hlasovania

Súčasťou prílohy 1 sú dva grafy. Prvý graf informuje o výsledku e-hlasovania počas prvej hodiny, z grafu je možné vyčítať, že najviac žiakov hlasovalo v prospech práce skupiny 2. Druhý graf vytvorený z e-hlasovania žiakov počas druhej vyučovacej hodiny vyjadruje nerozhodnosť v hodnotení práce dvoch skupín.

Graf 1 Výsledky hlasovania počas prvej hodiny

Prameň: vlastný návrh

Graf 1 Výsledky hlasovania počas druhej hodiny

Prameň: vlastný návrh

Príloha 2 obsahuje text skupiny 2, ktorý bol žiakmi ohodnotený ako najlepší.

ÚC

a cache by yuri1141

hidden:

In Zilinsky kraj, Slovak Republic

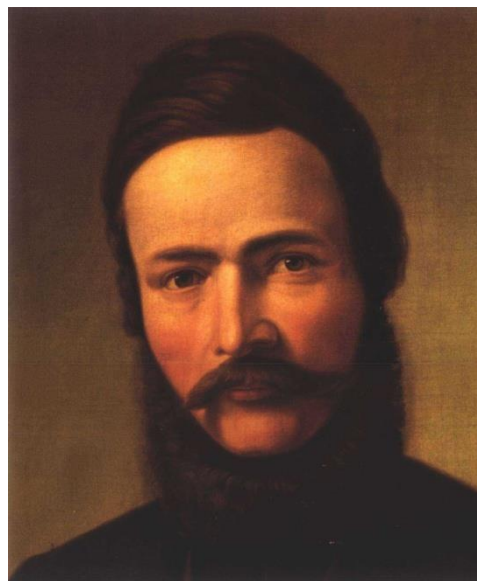
Difficulty: **

Size: small

Terrain: *

Myslíš si, milý kešer, že si zo slovenčiny dostatočne zdatný, a že slovenská gramatika Ťa nedokáže ničím prekvapiť? Pokladáš sa za potomka Ľudovíta Štúra, hoci jeho bradu nenesíš? Tak trp z gramatiky, kešer milión si, nuž vydržíš všetko, keďže nie je pravda, že najtvrdší je kameň, najmocnejšia je oceľ, ale pravda je, že najviac vydrží na svete vo veľkých písmenách vycepaný pravý Kešer!

Súradnice kešky ÚC sú chránené mnohými heslami. Vašou úlohou je jednotlivé heslá odkrývať tak, že zvýraznené slovo v texte napíšete v správnom tvare (ide hlavne o správne napísané veľké písmená v slovných spojeniach) zachovávajúc diakritiku, aby ste sa dostali k ďalšej indícii.

Príklad: V texte bude napríklad napísané: Obhliadka hradu červený kameň nás veľmi potešila. Heslom k otvoreniu ďalšieho .rar súboru bude: hradu Červený Kameň Na rarovanie súborov bola použitá verzia 4.20 (64-bitového WinRAR), avšak rozbaľovanie funguje aj v programe Total Commander. Počiatočný súbor je možné stiahnuť z uloz.to alebo dropbox. Bude dobré, ak do logu napíšete, s ktorými slovnými spojeniami ste mali najväčšie problémy.

Dnešní novodobí lovci pokladov už nutne nepotrebujú mapu, lopatu a chuť kopať, aby sa dostali k vytúženým cennostiam. Stačí, ak im dobre funguje GPS navigácia a vedľa sa okrem časopriestoru orientovať aj v slovenskej gramatike, konkrétne pri písaní veľkých písmen.

Naša expedícia začína v oblasti žilinskej železničnej stanice. Niektorí ju možno prirovnávajú k londýnskej kings cross, ale my si v tomto ohľade ponechávame rezervovanejší odstup. Pre znalcov tunajšieho okolia nie je neznáma národná ulica, ktorá nás privedie na námestie andreja hlinku. Z neho možno vzhliadnuť dominantu mesta – katedrálu najsvätejšej trojice, ktorá bola pôvodne trojlod'ová románska bazilika, avšak po prestavbe v 16. storočí nesie typické prvky renesančného štýlu.

Z mariánskeho námestia sa presúvame k hotelu grand. Ktovie, možno i odchádzajúci pápež benedikt šestnásty by bol potešený, ak by v ňom mohol stráviť niekoľko príjemných nocí...

Od krajského riaditeľstva policajného zboru slovenskej republiky sa dostaneme na triedu komenského, na ktorej sídli budova žilinského samosprávneho kraja. Zlé jazyky hovoria, že nedávny telefonát z kancelárie prezidenta slovenskej republiky zaskočil niektorých zamestnancov. Prezident, ktorý si zvyká na prezývku starý ujo, nebol zrejme spokojný s prácou úradníčok, ktorým z ošemetnej situácie pomohlo buď božie milosrdenstvo, alebo okamžitá zvýšená produktivita práce.

Našou ďalšou zastávkou bude budova súkromnej obchodnej akadémie, ktorá sídli na jarnej ulici 13. Tento objekt je nám dostatočne známy, a preto si tu urobíme prestávku, nadýchajúc sa čerstvého vzduchu, akoby sme sa nachádzali v botanickej záhrade prírodovedeckej fakulty univerzity komenského.

Okolo gymnázia na poľnej ulici juhozápadným smerom obchádzajúc neslávne známy nočný klub divokí anjeli sa 2-kilometrovým krôčikom dostávame do našej cieľovej stanice, ktorou je žilinský lesopark. Tu sa na súradniciach XY dostanete ku cachovému pokladu :-)

1.	2.	3.
4.	5.	6.
7.	8.	9.
10.	11.	12.
13.	14.	15.
16.	17.	18.
19.	20.	